

7 клас
Українська мова

Одинадцяте жовтня
Класна робота

Стрембицька Л.А.

*Творення дієслів
умовного і наказового способу.
Знак м'якшення в дієсловах
наказового способу.*

Повторюємо

Завдання 1

- Подане дієслово записати в усіх особах і числах теперішнього часу.

Вишивати

- Утворити усі можливі форми майбутнього часу від поданого дієслова.

Святкувати

Завдання 2

Записати прислів'я та приказки,
визначити час дієслів.

- 1. Здобудеш освіту - побачиш більше світу*
- 2. Що маєш казати – наперед обміркуй.*
- 3. Не кажи - не вмію, а кажи - навчусь
(Нар. творчість.)*

Способи дієслів

Дійсний

Що роблю?
Що робив?
Що зроблю?

Пишу
Писав
Напишу

Умовний

Що робив би?
Що зробив би?

Писав би
Написав би

Наказовий

Що роби?
Що зроби?

Пиши
Напиши

Запам'ятаймо!1!!

Творення дієслів умовного способу

Умовний спосіб дієслова (що робив би? що зробила б? та ін.) твориться додаванням до форми минулого часу частки **б** (після голосного), **би** (після приголосного).

Частка **б** (**би**) пишеться окремо і в реченні може стояти після будь-якого повнозначного слова.

- сказав **би**
- сказали **б**
- воно **б** допомогло

Вибірковий диктант.

Виписати дієслова умовного способу.

Ми пливли б під вербами, наче в зеленому гроті; тут стояла б приишкла сутінь, і лише подекуди вгорі жаром світились би китиці стиглої калини. Я сидів би на веслах, вибирав би дорогу. За нами сумно плив би старий Нінин човник. Він, мабуть, не хотів би самотнім залишитись на броду. І, притоплений, тихо снував би за нами.

(За В. Близнецем).

Перевір себе

Ми **пливли б** під вербами, наче в зеленому гроті; тут **стояла б** приишкла сутінь, і лише подекуди вгорі жаром **світились би** китиці стиглої калини. Я **сидів би** на веслах, **вибирав би** дорогу. За нами сумно **плив би** старий Нінин човник. Він, мабуть, не **схотів би** самотнім залишитись на броду. І, притоплений, тихо **снував би** за нами.

(За В. Близнецем).

**Допишіть речення, уводячи в кожне з
них дієслово умовного способу.**

Зразок.

1. За гарної погоди ...

За гарної погоди стежки висохли б.

2. Якби я поквапився, то ...

3. Якби ми добре одяглися, то ...

4. Без дощу ...

Наказовий спосіб

ЛЕКСИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Дієслова наказового способу виражають спонукання до дії. Це наказ, заклик, побажання, прохання, порада тощо.

Дія реально ще не існує і не існувала, але той, хто говорить, сподівається, що вона повинна відбутися.

Вони відповідають на запитання **що робімо?, що роби?, що робіть?, що зроби?, що зробіть?** тощо.

Наприклад: читаймо, читай, читайте, хай читає, нехай читають.

Дієслова в наказовому способі мають різні форми.

У 1-ій особі однини дієслова в наказовому способі НЕ утворюють форми, адже ми самі собі не можемо наказувати.

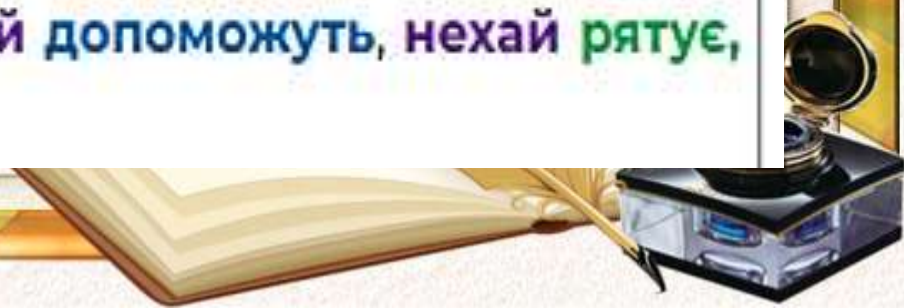
ТВОРЕННЯ

Дієслова наказового способу 1-ї особи множини та 2-ї особи однини і множини творимо від основи теперішнього часу за двома зразками:

- ✓ за допомогою закінчень -и, -імо (ім), -іть: допоможі́, допоможі́мо, допоможі́м, допоможі́ть;
- ✓ за допомогою нульового закінчення та закінчень -мо, -те: рятуй, рятуймо, рятуйте.

Форми 3-ї особи однини й множини дієслів наказового способу утворюємо описово — за допомогою **сполучення спонукальних часток хай, нехай** із дієсловами у формі 3-ї особи однини й множини теперішнього (для недоконаного виду) або майбутнього (для доконаного виду) часу.

Наприклад: **хай допоможе, хай допоможуть, нехай рятує, нехай рятують.**

МОРФОЛОГІЧНІ
ОЗНАКИ

Дієслова умовного способу **змінюються за особами й числами.**

Особа	Однина	Множина
1-ша	—	допоможі мо допоможі м рятуй мо
2-га	допоможі ь рятуй ь	допоможі ть рятуй те
3-тя	хай допомóже нехай рятóє	хай допомóжуть нехай рятóють

Запам'ятаймо!1!!

Число	Особа	Під наголосом та після збігу приголосних	В інших випадках
Однина	2	-и (несі́)	(клич, стань)
Множина	1	-імо (несі́мо)	-мо, -ьмо (кличмо, станьмо)
	2	-іть (несі́ть) Ці закінчення зберігаються й тоді, коли префікс ви-притягає наголос на себе (винеси, винесі́мо, винесі́ть)	-те, -ьте (кличте, станьте)

Операція «Антисуржик»

Для творення наказового способу ми **НЕ** використовуємо
слово **давайте!**

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Правильно	Неправильно
танцюймо	давайте танцювати
виконуймо	давайте виконаємо

Запам'ятаймо!1!!

ЗНАК М'ЯКШЕННЯ
У ДІЄСЛОВАХ
НАКАЗОВОГО
СПОСОБУ

Дієслова у формі 2-ї особи однини й множини наказового способу **пишемо зі знаком м'якшення**, якщо **основа закінчується на [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н']**.

Наприклад: **сядь**, **сядьте**, **стань**, **станьте**, **злізь**, **злізьте**, **дозволь**, **дозвольте** тощо.

Не пишемо знак м'якшення в дієсловах, **основа яких закінчується на губний або шиплячий приголосний** (наси́п, насипте, рі́ж, ріжте), а також на **-р** (по́вір, повірте, уда́р, ударте).

Форми наказового способу можемо вживати **з постфіксом -ся**: ряту́йся, ряту́ймося, хай ряту́ютьсяся.

**Усно утворіть від поданих дієслів
дієслова наказового способу.**

***Писати, ловити, мріяти, шанувати,
поважати, пекти, вчитися.***

Перевір себе

Писати – пишімо, пиши, пишіть

Ловити – ловімо, лови, ловіть

Мріяти – мріймо, мрій, мрійте

Шанувати – шануймо, шануй, шануйте

Поважати – поважаймо, поважай, поважайте

Пекти – печімо, печи, печіть

Вчитися – вчімося, вчися, вчіться

Замініть наказовий спосіб дієслів умовним і запишіть. Простежте, як змінюється тональність речення.

• Зразок.

1) Сядь із нами та подивися серіал.

Сів би ти з нами та подивився б серіал.

2) Вийди пограти з нами у футбол.

3) Провідайте свого хворого товариша.

4) Після уроків пообідай, відпочинь, а потім уже берись за уроки.

Наказова тональність речення змінюється на побажання.

Домашнє завдання

- 1. Опрацюйте– стор.49-52.*
- 2. Виконайте завдання :*
 - ✓ Впр.96 стор.52*

